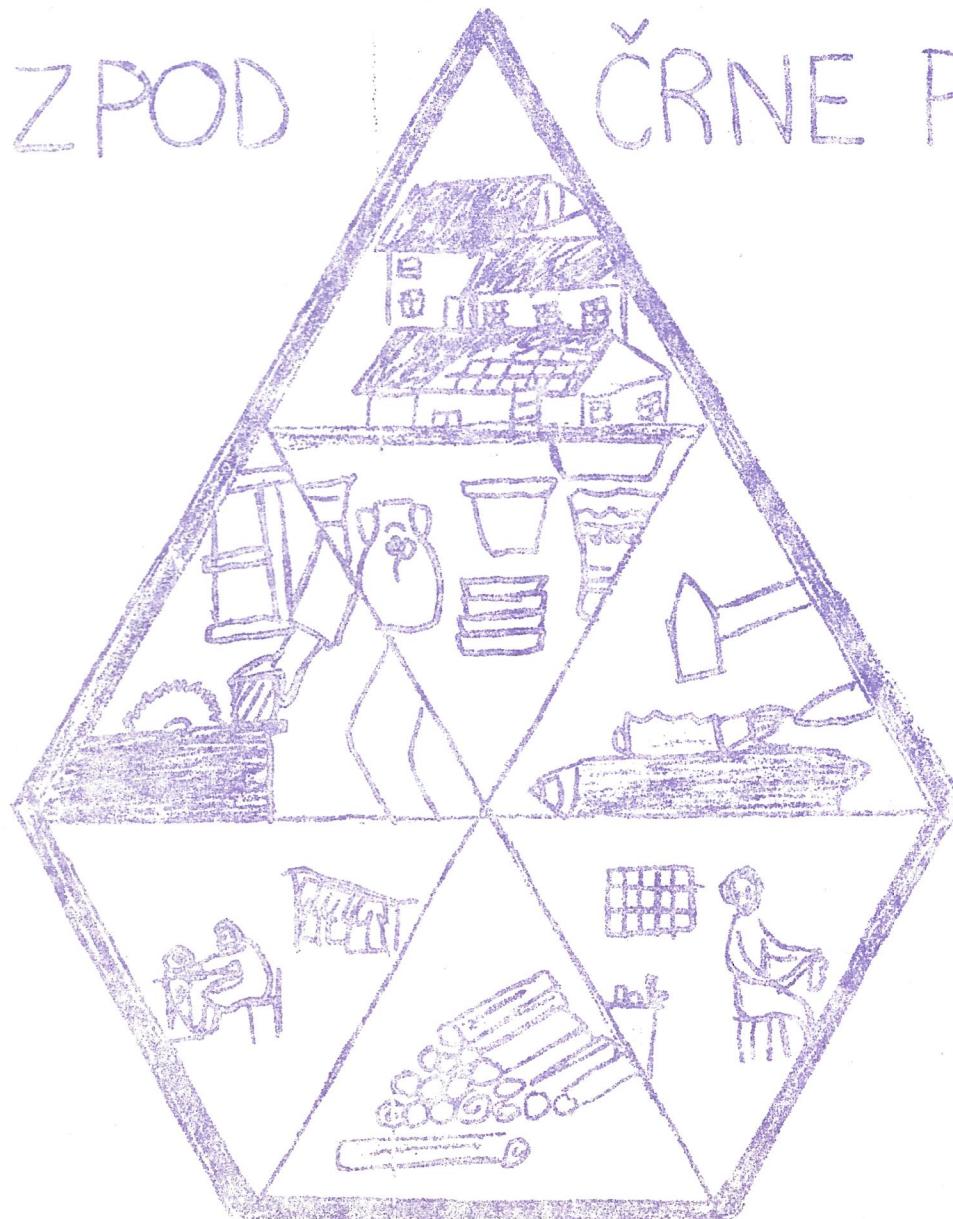

SOLARČEK

IZ POD

ČRNE PRST

P
O
K
L

K
U
I

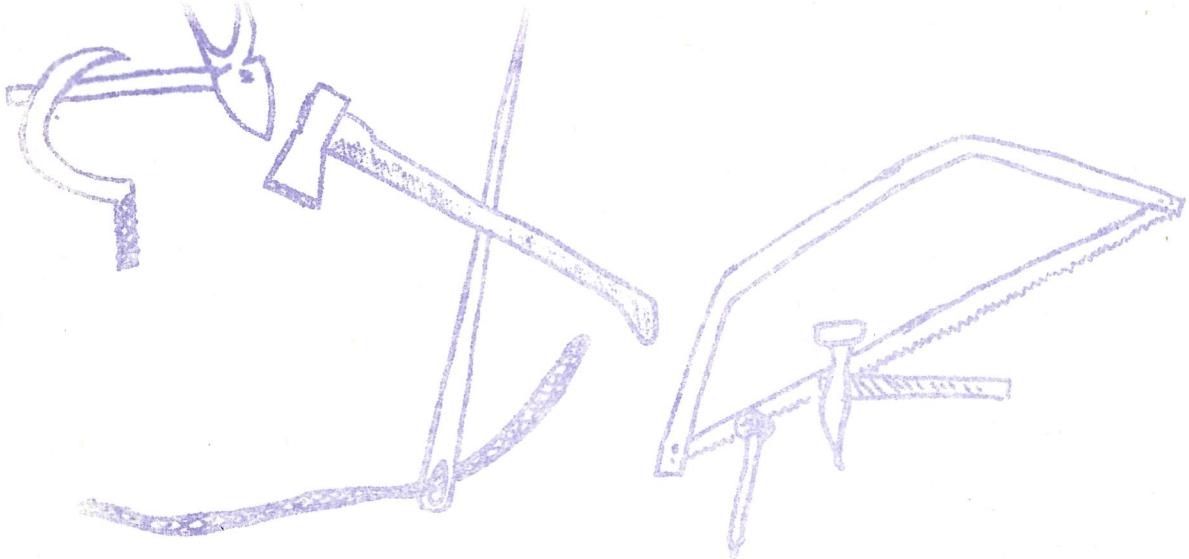
C
E
L

Leto: 1979-80

Ljetopis: XVII

Školski let 1

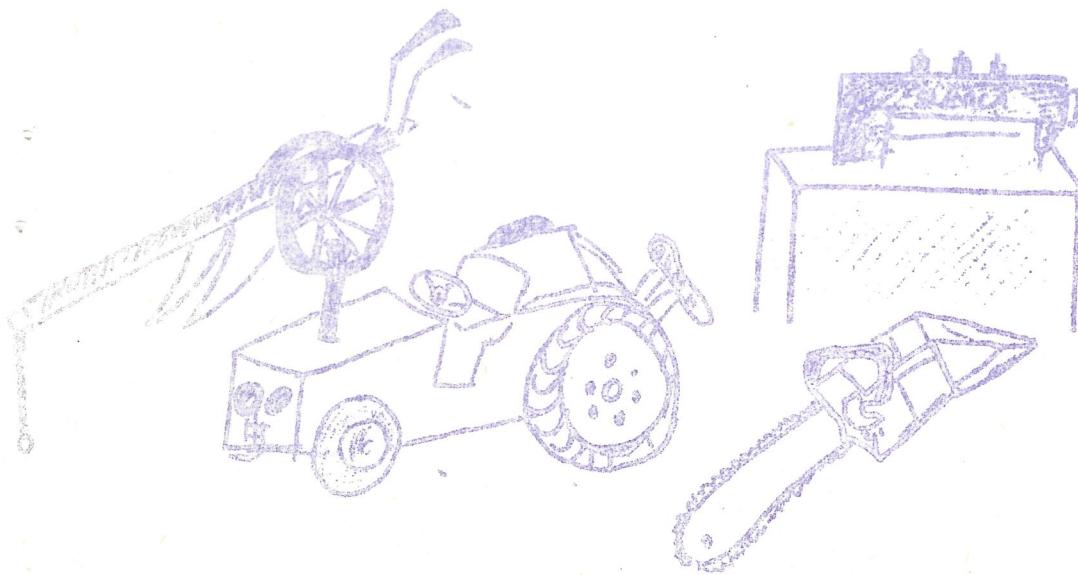
STAR

Pred vami je prva letošnja posebna izdaja ŠOLARČKA. Pripravili smo jo učenci 8. razreda, da bi v njej zbrali zapise o poklicih, ki jih danes v naših krajih ni več. Ne zato, da bi za njimi jokali, pač pa, da bi ob njih razmišljali o neštetih poklicih, ki so iz njih nastali.

O poklicih današnjega in jutrišnjega dne bomo pisali v drugi posebni številki ŠOLARČKA, ki jo bomo izdali učenci 7. in 8. razreda.

Malči Štucin

STREHAR

Streharski poklic je bil nekdaj, ko so bile strehe še slamate, precej razširjen, danes pa je popolnoma izumrl. Opisal mi ga je moj oče.

V njegovi mladosti so bile hiše krite večinoma s slamo.

Tudi moj oče je moral pomagati, ko so popravljali streho. Ko je prišel strehar, je moralo biti vse pripravljeno. Najboljša je bila ržena slama. Slamo so pripravili tako, da so na velikem sodu omlatili - "ošvigali" - snope. Potem so jih na posebnih grabljah "drgnili", tako so slamo čistili in zravnali. Približno $1/2 \text{ m}^2$ slame je bilo dovolj za en škopnik. Slamo so zvezali s posebnimi slammatimi vrvi in jo na koncih povezali tako, da je bila odrezana naravnost. Slamo so pripravljali leto za leto. Ko je bilo treba streho obnoviti, so jo obnavljali po "plenah", kar je $1/4$ strehe.

Ko je prišel streharski mojster, so najprej pobrali s strehe staro slamo. Strehovski mojster je moral s sabo prinesati tudi orodje: dve veliki vrvi in poseben drog s kovinsko špico na koncu. Začel je izdelovati za pest debele snope, ki jih je zvezal s slamo. Uporabil jih je tako imenovano perot na koncu strehe.

Napravil jo je tako, da je z žico sil s srobotom vsak snop posebej zvezal ter ga potisnil za 5 cm naprej, tako da je nastala 30 do 35 cm debela streha. Tako je naredil

tudi ostalo streho. Streho je potem začel delati spodaj. Postavil je dve veliki strehovski lestvi, ki so jih imeli skoraj pri vsaki hiši. Na ti dve lestvi je počez postavil močan drog, ki ga je prvezal na ogrodje strehe. Ko je pokril s snopi prvi dve latvi, je s posebnim pritiskalnikom stisnil slamo in jo s trtami prvezal k ogrodju. Potem je slamo zravnal z ravnačem. Tako je delal do slemenja. Na vrhu je odvečno slamo upognil čez slemene. Da bi streha na vrhu ne puščala, so slemen obložili z 10 cm debelimi snopi. Nato je položil na vsako stran strehe 50 cm pod vrhom lesen drog in ga dobro prvezal za streho. Potem je streho samo še očistil in odstranil lestve. Tako je bila streha končana.

Če je bila slama dobra in je bilo delo dobro opravljeno, je taka streha lahko zdržala 25 do 30 let.

Strehovski poklic je bil tudi zelo nevaren - vsakokrat, ko je strehar šel na streho, se je moral zavedati, da je lahko zadnjikrat. Strehovski poklic je izumrl, ko so začeli delati opečnato streho, ki je trdnejša in, če premislimo, tudi cenejša. Iz strehovskega so se razvili njemu podobni poklici, le da so bolj specializirani.

Slavnata streha je bila primerna za svoj čas, izpodrinila jo je opečnata streha, to pa bo zamenjal spet kak drug ustreznnejši material.

Marko Kenda

DRVARSKI POKLIC

Drvarski poklic je zelo star, sega daleč nazaj v čase, ko so ljudje prideli uporabljati les v večjih količinah. O njem sem se želel pogovoriti z nekdanjimi drvarji.

Bil je lep sončen dan, ko sem ga zlotil pred hišo, ko je dožal ročaj za cepin. Tukrat se mi je zdal pravi trenutek, da napeljen pogovor na nekdanje dni. Bil je razpoložen tudi sam in knalu mi je pričel med delom priovedovati. Govoril mi je, kot da mu je žal za nekdanjini časi in za vsem, kar je bilo.

Priovedoval je, da je drvarski poklic težaven in da ga niko-ni niso dovolj cenili, četudi je to zdrav poklic, ni pa za vsekogar, ampak le za zdrave knečke ljudi, ki jih niso mar žulji in napor. Pravil je, kako so jesani, ko so končali knečko delo, po gozdovih pole sekire in so ljudje v pesnijo lupili klade in jih vložili na kup, obsekovali so veje, jih zlagali, slabši les so obdržali same, združva debla pa so pozimi po drčah spuščali v dolino, kjer so les prodajali tujcem in prenočnejšim ljudem za skromen denar, ki je prišel prav za plačevanje davkov in drugih obveznosti. Povedal mi je, da so delali v gozdovih ves dan in so prišli domov le počivat, hrupo so jih nosile v hesto dekleta.

Ko so spuščali klade po drčah, ne je veliko drvarjev poškodovalo, ker so jih zadela debla. Čeprav je bilo delo naporno in nevarno, so drvarji vstresjali, saj je bil to edini način, da so zaslužili denar, s katerim so plačevali davke. Če tega niso storili, jin je država zanibila gozd, ki jin je poleg polja bil edini vir zasluga.

Sedaj je vse drugače. V gozdu je delo s stroji in sodebno tako niko lažje, toda vseeno je malo takih, ki se resno bavijo s opravljanjem lesa, čeprav naslutek ni tako slab.

Kogar danes veseli delo z lesom, se žela in vse polno je poklicov, vesnih na les in gozd.

Vojko Čepčič

GOVORI

Mizarjev - obrtnikov je čudalje manj, zaposljujejo ga v tovarnah.

Mizar je tušči moj stric in Zukojev, zato nem ga oblikala.

- Stric, kdaj ste zdeli opazljivosti svoj poklic?
- Evnji poklic opazljivam že od poročnih let.
- Ali bi mi ga lahko na kratko opisali?
- Moj poklic je zelo težak, ker zahteva veliko truda in potrebljajoča.

Mizarjev, ki opazljava svoj poklic kot občniki, je zelo nalo, vse več pa je mizarjev, ki opazljava svoj poklic v tovarnah. Na primer v tovarni v Klevžah. V tej tovarni je zaposlenih kar precej poliljenih mizarjev.

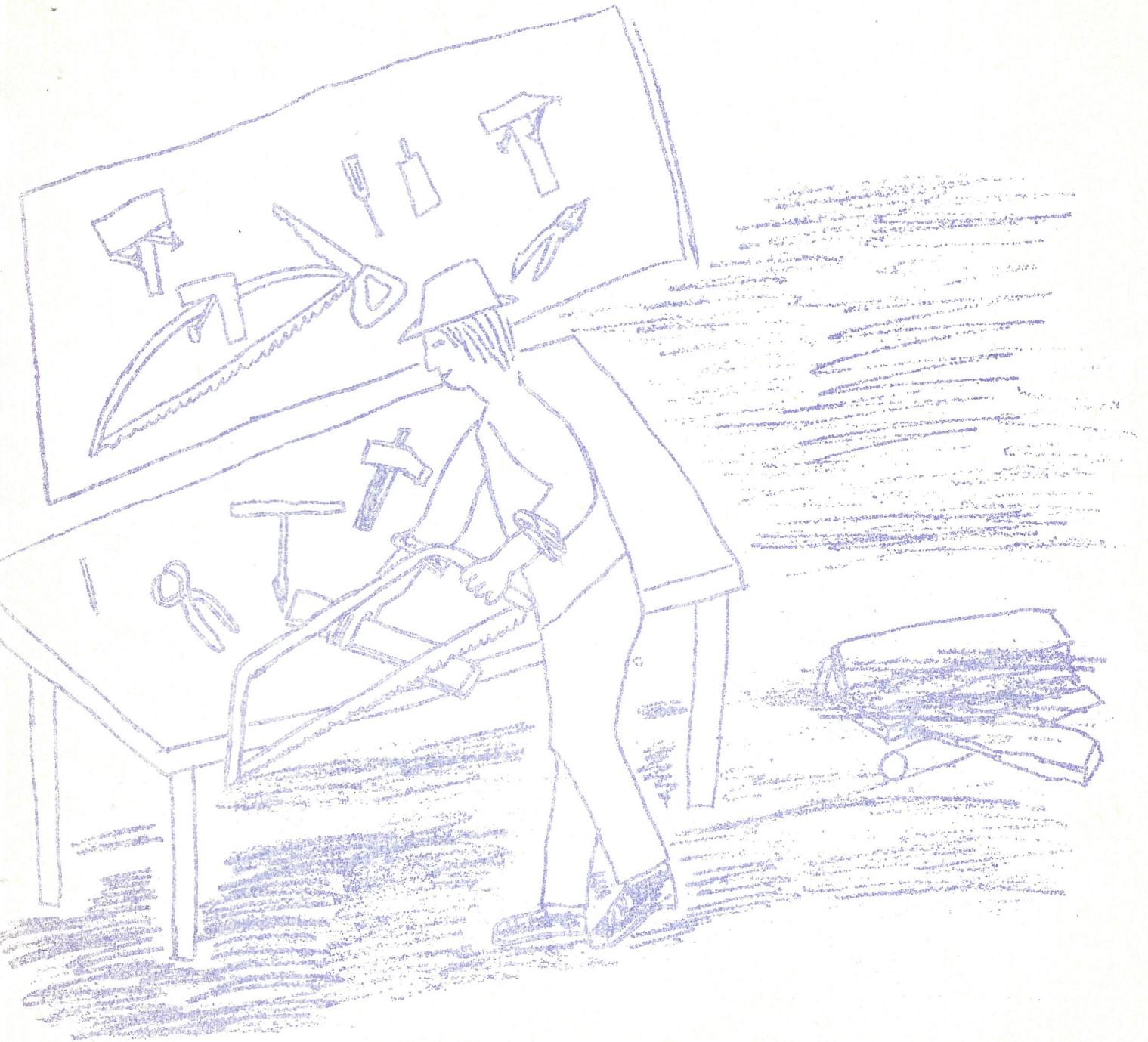
Sveda je bilo včasih vel mizarjev. Pogledi dela so bili slabši, bilo je manj denarja. Zato so ljudje normali trije delači, še posebno, da so imeli veliko družino. dan nem imel le tri utroke, zato potrebe niso bile tako zelo velike.

Kot nem že prav rekel, ta poklic zahteva veliko truda, potrebljajoči in sveda triki hraništvo, drugade bi delal na priver tega vrata enaka.

- Kaj nista že vse napredili v teh letih?
- Delal sem nejrazličnejšo obrt. Največ sem napredil nis živil. Napredil pa sem že vse kuhinjskih oprav, vhodnih in notranjih vrat.

Stric sem saželela, da mi napredil še veliko najrazličnejših mizarjevskih izdelkov. Izkrati pa sem razmišljala, da je takih mizarjev, kot je moj stric, še dalje manj; sad lepočne izdelke s posuščjo strojcem mnogo boljše izdelujejo v tovarnah.

Teodora Dular

Šiviljija

Pogovarjala sem se s stano Šiviljo, ki razumlja slabega vida ne živa več. Tako v naši vasi nihče več ne opravlja tega poklica.

Nekdanja vaška Šivilja mi je takole opisala svoje delo:

Šivilja najprej skupaj z otrokoma izbere model, potem vzame telesna mere narodnika, nato narobe kroj, pripravi blago za krojenje, kroji, nato živa, pripravi pavo merjenje, pri katerem popravi morebitne napake, nato ponovno mери in počasno oblačilo dokončno izdola.

Šivilja mora biti pri delu zelo pazljiva. Izolično pa postane dolgotrajno sedenje.

Danes so šivilje lehko emostenjne obrtnice, zapošlijo pa se tudi v gospodinjskih servisih, bolnicah, hotelih in kučničnih čistilnicah ter tovarnah.

Iddija Ovek

KOVAC

Nekdaj so ljudje potovali na konjih. Blago so tovorili z vozovi, ki so jih vlekli konji. Velikokrat so se vozovi pokvarili, polomili in takoj je bilo treba h kovaču, da je voz popravil. Konji so morali biti dobro podkovani, da jim v strnih klancih ni drsele ali pa, da so pozimi lahko dobro povlekli tudi na ledu. Če se je konju odtrgala podkrov, so ga odpeljali h kovaču.

Kovač je svoje delo opravljal v posebni delavnici, ki se je imenovala kovačija. V njej je bilo kovaške orodje: nakovalo, ki je stalo na velikem hrastovem trnu, ognjšče, na katerem je kovač kuril z ogljem in vpihoval zrak s posebnim mehom, da je močnejše gorelo in se je železo hitreje segrelo; večja, manjša kladiva in več drugega orodja.

Kovač, ki je konja podkoval, je moral najprej odstraniti staro podkrov. Ker ima konj na koncu noge nekakšne nohte, mu jih je moral odrezati. Zatem je moral podkrov konju poseriti, nato pa jo je dal v cjenj, da se je učno razbelila. Potem jo je privabil konja na noge, da se je naredil nekakšen šleb, kjer bo konju podkrov stale. Ko se je podkrov ohladila, jo je pribil na noge s posebnimi kovaškimi žabljiki.

Poklic kovača je bil težak. Včasih, ko je bilo še veliko konj, je bil zelo pogost. Danes pa so konji redki in tudi kovačev je malo. Dobimo jih lahko le še v vaseh. Poklic kovača izumira, saj konje izpodpirajo traktorji.

Iz nekdanjega kovaškega poklica se je danes zlasti v težki industriji razvila vrsta poklicev.

Strečko Lesnik

Stari časi

Stari časi. Na podstropu poka kladivo mojega starega očeta. Počasi, s lesenimi šeblji zbija ušnje in nastaja čovelj. Čovelj za zino, za sneg. "No, pa je preskrbljen za mrzle zimske mesece," zadovoljno zabiunda.

Starih časov ni več. Takrat, ko so vozove izrinili avtomobili, delavnice tovarne, kolovoze moderne ceste, se je tudi enolično življenje čevljarja končalo. Na pragu je bila moderna doba, čutiti jo je bilo na vsakem koraku. "In tako skoraj nisem več imel strank," nadaljuje svojo priповed stari oče. "Ijudje so začeli govoriti, da na Kranjskem delajo čevlje hitreje, moderno, vsak čevljar nekaj. Najprej nisam mogel razumeti, kako to delo poteka. K usni so nosili le še zakrat kakšen star čovelj, pozneje pa tudi tega ne več..."

Drugačen način dela se je razvil v današnjih časih. Vse v zadrugah, vse skupno, s skupnimi močmi. "Kaj sem hotel," nadaljuje ded, "zapustil sem svoj stolček, kar pa sem naredil težko. Priatiljen sem bil opustiti obrt svojih pradedov."

Vprašujem se, če bon tudi jaz svojim vnukom priovedoval o današnjih časih tako, kot ded mani prioveduje o nekdanjih.

Svet se spreminja, prihodnost se bo razlikovala od sedanjosti. Bonc videli...

Toni Obid

LONČARSTVO

Opisala bom lončarski poklic. O njem mi je priповедovala babica.

Mnogi knetje v naših krajih so se nekoč ukvarjali tudi z lončarstvom. To delo so opravljali zvečer, ko so se že vrnili s polja, zlasti pa v zimskem času.

Za izdelavo loncev, skled, skodelic je potrebna posebna žgana gлина in še druge prinesi.

Lončar mora biti vztrajen in potupožljiv, saj mora biti delo natančno opravljeno.

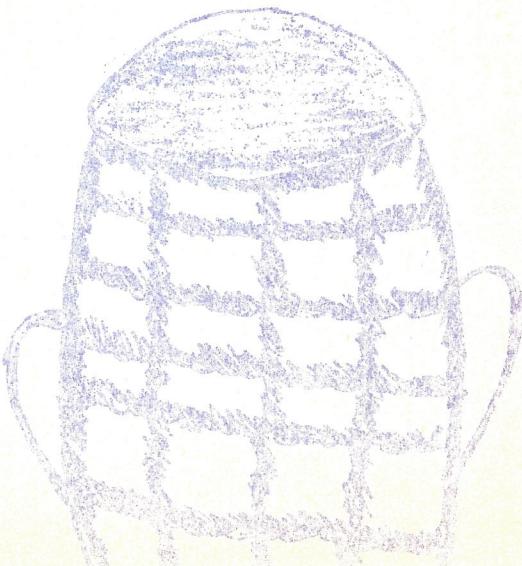
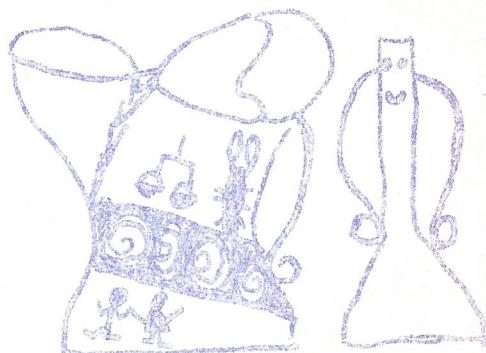
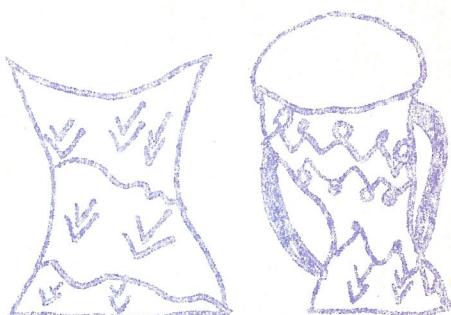
Ko so lončarji izdelali posodo in jo okrasili z najlepšimi okraški, so jo odpečljali na sejem. Vozili so se z velikimi vozovi, v katerih so vpregli voli ali konje.

Gospodinje so kaj dobro vedale, kdo ima dobro blago in pri njeni so kupovali. Lonci so dale vezati z drobno žico. To delo so opravljali potujoči brusci in lončevski. Tak lonec je bil odpornost.

Babica pravi, da je v takem loncu hrana bolj dižala in je bila okusnejša kot danes.

Ie še tu in tam se ukvarja z lončarstvom. Posode danes izdelujejo v tovarnah.

Nives Torkar

ŠOLARČEK IZPOD ČRNE PRSTI je glasilo pionirskega odreda
"France Bevk" na osnovni šoli "Simon Kos" Podbrdo

LETNIK: XVII

ŠTEVNIKA: 1

ŠOLOSKO LETO: 1979/80

Posebno izdajo so pripravili učenci 8. razreda

MENTORICI: Marta Berginc - za literarne prispevke
Kira Tolijat - za likovne prispevke

TIPKALA: Ivanka Gutej

ILUSTRACIJE: naslovna stran - Anton Bisjak
lenčarstvo - Nives Torkar
nizar - Vojko Cenčič
kovač - Ljubka Mlakar
strahar - Marko Kenda
krojaček - Vojko Cenčič
čevljar - Marko Kenda
uvodna stran - Vojko Cenčič

RAZMNOŽEVALCI SO: Marko Kenda
Klavdij Černe
Vojko Cenčič
Dejan Štendler